

Dosarul nr. 2ra-1692/22
2-21114085-01-2ra-05122022

Prima instanță: Judecătoria Comrat, sediul Central (jud. M. Hanganu)
Instanța de apel: Curtea de Apel Comrat (jud. L. Caraianu, A. Mironov, S. Gubenco)

ÎNCHEIERE

08 februarie 2023

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Dumitru Mardari
Victor Burduh
Mariana Pitic

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursurilor declarate de către Valentina Caicî, Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Procuratura Generală a Republicii Moldova, reprezentată de Procuratura UTA Găgăuzia,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de către Valentina Caicî împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanței de judecată, compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 01 iunie 2022 a Curții de Apel Comrat, prin care au fost respinse apelurile declarate de către Valentina Caicî, reprezentată de avocatul Nicolai Jecov, Ministerului Justiției al Republicii Moldova și Procuraturii UTA Găgăuzia și a fost menținută hotărârea din 20 decembrie 2021 a Judecătoriei Comrat, sediul Central,

constată:

La 29 iulie 2021, Valentina Caicî a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanței de judecată, compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că, la 14 mai 2015 organul de urmărire penală CNA a pornit urmărirea penală pe faptul săvârșirii infracțiunii prevăzute de art. 332 alin. (1) Cod penal (falsul în acte publice). Pe 17 mai 2017 reclamanta a fost recunoscută în calitate de bănuită în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 332 alin. (1)

Cod penal. Pe 23 mai 2017 organul de urmărire penală CNA a pornit urmărirea penală pe faptul săvârșirii infracțiunii prevăzute de art. 327 alin. (1) Cod penal.

Prin ordonanța procurorului din 23 mai 2017 dosarele penale au fost conexate într-o singură procedură.

Pe 26 mai 2017 reclamanta a fost pusă sub învinuire pe cauza penală în comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 332 alin. (1) Cod penal și art. 327 alin. (1) Cod penal și i-a fost înaintată învinuirea în comiterea acestor infracțiuni. Concomitent, în privința reclamantei a fost aleasă măsura de reprimare sub formă de declarație de nepărăsire a țării – ordonanța procurorului din 26 mai 2017.

Pe 08 iunie 2017 procurorul a emis ordonanța de scoatere a acesteia de sub urmărire penală în partea învinuirii înaintate în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 327 alin. (1) în legătură cu lipsa elementelor constitutive ale infracțiunii.

Pe 15 iunie 2017 i-a fost înaintată învinuirea în mod repetat în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 332 alin. (1) Cod penal.

Pe 22 iunie 2017 dosarul penal de învinuire a ei în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 332 alin. (1) Cod penal a fost expediat în instanța de judecată pentru examinare în fond.

Prin sentința din 26 februarie 2020 a Judecătoriei Comrat, menținută prin decizia din 22 septembrie 2020 a Curții de Apel Comrat, reclamanta a fost achitată în privința infracțiunii incriminate pe motiv că nu a fost comisă fapta, prevăzută de art. 332 alin. (1) Cod penal. Prin decizia din 27 ianuarie 2021 a Curții Supreme de Justiție, definitivă și irevocabilă, recursul depus de procuror a fost respins ca neîntemeiat.

A menționat reclamanta că, în conformitate cu art. 1998 alin. (1) Cod civil, cel care acționează față de altul în mod ilicit, cu vinovăție este obligat să repara prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, și prejudiciul moral cauzat prin acțiune sau omisiune.

În conformitate cu prevederile art. 2007 alin. (1) Cod civil, prejudiciul cauzat persoanei prin condamnare ilegală, atragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a măsurii preventive sub forma arestului preventiv sau sub forma declarației scrise de a nu părăsi localitatea, se repară de către stat integral, indiferent de vinovăția persoanelor de răspundere ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii sau ale instanțelor de judecată.

În conformitate cu prevederile art. 2036 alin. (1) Cod civil, în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de lege, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin plata de despăgubiri.

Totodată, prejudiciul moral se repară indiferent de existența și mărimea prejudiciului patrimonial, la fel indiferent de culpa persoanei care a săvârșit acțiunea ilicită în cazul, când daunele au fost cauzate în urma tragerii ilegale la răspundere penală, aplicării ilegale a măsurii de reprimare sub formă de declarație de a nu părăsi localitatea – art. 2036 alin. (2) și alin. (3) CC.

La fel a remarcat că potrivit art. 3 alin. (1) lit. a) Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale

procuraturii și ale instanțelor judecătorești este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de declarație de a nu părăsi localitatea sau țara, tragerii ilegale la răspundere penală, precum și a altor acțiuni procesuale, ce limitează drepturile persoanelor fizice sau juridice.

A declarata reclamanta că, în legătură cu tragerea ilegală la răspundere penală în scop efectuării apărării de la învinuirea înaintată în comiterea infracțiunii susmenționate, dînsa a suportat cheltuieli pentru acordarea asistenței juridice din partea avocatului, atît la etapa urmăririi penale, cît și în cadrul procesului de judecată, mărimea totală constituind 15 000 lei.

Respectiv, aceste cheltuieli au fost achitate de ea în întregime ca prejudiciu material cauzat, ce urmează a fi reparat în conformitate cu prevederile art. 7 lit. e) Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

A susținut reclamanta că, în rezultatul efectuării ilegale a urmăririi penale în privința sa și tragerii ilegale la răspundere penală, i-au fost cauzate suferințe morale și totodată i-a fost cauzat prejudiciu moral considerabil.

Astfel, statul, care în virtutea legii este subiectul răspunderii, ce repară prejudiciul moral, cauzat prin acțiuni ilicite ale organelor de urmărire penală și procuraturii, ce i-au încălcat ilegal drepturile personale nepatrimoniale (onoarea, demnitatea, inviolabilitatea persoanei) și au cauzat totodată suferințe morale considerabile, este obligată să compenseze prejudiciul moral cauzat în forma stabilită de legislație (prin compensare în echivalent bănesc).

A subliniat reclamanta că la aprecierea însemnătății prejudiciului moral cauzat și la determinarea mărimii reparării prejudiciului moral, este necesar a ține cont de următorii factori, ce condiționează gradul și caracterul prejudiciului moral ce i-a fost cauzat: gravitatea infracțiunii, în comiterea căreia ea a fost învinuită; durata urmăririi penale și dezbaterilor judiciare; rezonanța, pe care a primit-o în comunitate informația cu privire la învinuirea ei și consecințele acesteia; natura drepturilor personale încălcate și locul lor în sistemul de valori umane; caracterul și gravitatea suferințelor psihologice.

A declarat reclamanta că infracțiunea imputată după apartenența sa de clasificare: se referă la categoria infracțiunilor ușoare, ceea ce permite să fie apreciată ca una esențială din punct de vedere al eventualelor consecințe nefavorabile pentru persoana, trasă la răspundere pentru comiterea acestei infracțiuni. Această infracțiune în calitate de pedeapsă prevede inclusiv închisoare, ce urmează a fi apreciat ca amenințare potențială reală pentru libertatea și inviolabilitatea persoanei.

A menționat reclamanta că, în calitate de circumstanță de caracter negativ pentru ea, ca persoană trasă la răspundere penală, faptul că condamnarea în baza art. 332 alin. (1) Cod penal presupune în mod obligatoriu ca pedeapsă complementară privarea dreptului de a ocupa anumite funcții sau de a se ocupa de anumită activitate, ceea ce a avut pentru ea o însemnătate nemijlocită și interes esențial, deoarece ea ocupa funcția publică eligibilă, funcția de primar al s. Chiriet-Lunga.

Totodată, durata totală a urmăririi penale și dezbaterilor judiciare au durat în perioada de pe 14 mai 2015 pînă pe 27 ianuarie 2021, ce constituit mai mult de 5 ani,

ceea ce urmează a fi recunoscută ca extrem de îndelungată. Astfel, tragerea la răspundere penală a avut caracter îndelungat și continuu care i-a încălcat esențial drepturile, libertățile și interesele legitime.

A mai indicat reclamanta că tragere la răspundere penală esențial i-a limitat nu numai libertatea de a se deplasa, dar și i-a ruinat mai multe planuri personale, a împiedicat la realizarea drepturilor și libertăților civile.

În afară de acest fapt, prin interdicția și limitările ca persoanei trase la răspundere penală, la liberă deplasare, au fost ruinate atât planurile ei personale, cât și membrilor familiei, deoarece ea a fost lipsită de posibilitatea de a ieși peste hotare pentru a duce afaceri respective, inclusiv în interesele familiei, a soluționa alte sarcini profesionale, publice și personale.

Probleme esențiale și dificultăți au fost suportate de ea în cadrul dezbaterilor judiciare pe cauza penală în ședințele de judecată. Pe cauza penală pentru perioada de mai mult de 3 ani de dezbateri judiciare au fost numite și desfășurate 40 ședințe de judecată (34 în prima instanță, 6 în instanța de apel și 1 la Curtea Supremă de Justiție.

Rezonanța, pe care a primit-o în comunitate informația cu privire la învinuirea ei și consecințele acesteia, natura drepturilor personale încălcate și locul lor în sistemul de valori umane, caracterul și gravitatea suferințelor morale cauzate, și consecințele acestora pentru sănătatea, demnitatea ei, perspective de viață și profesionale.

Acțiuni ilicite ale organului de urmărire penală și procuraturii, exprimate prin învinuirea publică a ei în comiterea infracțiunii susmenționate, cu grad suficient al probabilității au provocat la cei din jur o atitudine negativă față de ea, scăzându-i: nivelul de aprecierea ei publică ca membru al societății; nivelul de auto-apreciere interioară a propriilor ei calități, al locului său în colectiv și societate; nivelul opiniei publice formate privitor la calitățile ei personale.

Ca urmare a atentării ilegale îndreptate în mod conștient spre discreditarea personalității sale, înjosirea și pierderea reputației, i-au fost cauzate suferințe morale și estetice ireparabile, gradul și profunzimea cărora este imposibil de apreciat și de exprimat în echivalentul bănesc sau în altul material.

În urma acestui fapt, ea a suportat prejudiciu în domeniul obținerii satisfacțiilor umane obișnuite, au fost lezate drepturi și interese atât ca la personalitate, cât și ca om.

În loc de a-și continua activitatea vitală obișnuită și de a se ocupa cu treburi obișnuite, pe parcursul unei perioade de timp considerabile ea a fost nevoită să restabilească ceea ce a fost pierdut în urma comportamentului vădit ilegal al persoanelor cu funcție de răspundere, ce prezintă interesele statului, să-și piardă timpul, mijloace și forța pentru apărare și restabilirea drepturilor și intereselor ei.

Consideră reclamanta că compensația bănească în mărime de 200 000 lei va fi un preț proporțional cu acele suferințe, lezări și incomodități, pe care a fost nevoită să le suporte de mai multe ori, în rezultatul săvârșirii acțiunilor ilicite în privința sa.

A solicitat reclamanta încasarea din contul statului Republica Moldova, prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul său a sumei de 15 000 lei cu titlu de prejudiciu material și a sumei de 200 000 lei cu titlu de prejudiciu moral.

Prin hotărârea din 20 decembrie 2021 a Judecătoriei Comrat, sediul Central, s-a admis parțial acțiunea. S-au încasat din contul bugetului de stat, prin intermediul

Ministerului Justiției în beneficiul Valentinei Caicî prejudiciul moral în mărime de 30 000 lei și prejudiciu material în mărime de 15 000 lei. În rest, acțiunea s-a respins ca neîntemeiată.

La 21 decembrie 2021, Valentina Caicî, reprezentată de avocatul Nicolai Jecov a depus cerere de apel nemotivat, iar la 14 februarie 2022 a depus cerere de apel motivată împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea apelului, casarea parțială a hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie admisă integral.

La 23 decembrie 2021, Procuratura Generală a RM , reprezentată de Procuratura UTA Găgăuzia a depus cerere de apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea cererii de apel, casarea hotărârii din 20 decembrie 2021 a Judecătoriei Comrat, sediul Central și emiterea unei noi hotărâri de respingere integrală a acțiunii.

La 18 ianuarie 2022, Ministerul Justiției a depus cerere de apel nemotivat, iar la 12 aprilie 2022 a depus cerere de apel motivată împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie respinsă integral.

Prin decizia din 01 iunie 2022 a Curții de Apel Comrat, s-au respins apelurile declarate de către Valentina Caicî, reprezentată de avocatul Nicolai Jecov, Ministerului Justiției și Procuraturii Generale a RM, reprezentată de Procuratura UTA Găgăuzia și s-a menținut hotărârea din 20 decembrie 2021 a Judecătoriei Comrat, sediul Central.

Pentru a decide astfel instanțele de judecată ierarhic inferioare au reținut prima instanța a emis o hotărâre legală, întemeiată și motivată, de asemenea prima instanță la emiterea hotărârii motivate concret a indicat circumstanțele, ce infirmă învinuirea, permițând părților să folosească în mod eficace dreptul de recurs.

La fel, instanța de apel a reținut ca fiind întemeiată soluția instanței de fond referitor la încasarea în beneficiul reclamantei a prejudiciului moral în sumă de 30 000 lei, luând în considerație durata urmăririi penale și procesului penal, gravitatea faptei încriminate și măsura de reprimare aplicată.

Totodată, instanța de apel a reținut ca întemeiată și soluția instanței de fond în partea încasării prejudiciului material, exprimat prin cheltuielile de asistență juridică, deoarece după cum rezultă din materialele cauzei în cadrul examinării cauzei penale reclamanta a fost asistată de avocatul Nicolai Jecov, în legătură cu ce a suportat cheltuieli de plată pentru acordarea asistenței juridice conform chitanței seria QL nr. 559157 din 10 octombrie 2019 în mărime de 15 000 lei, cheltuieli absolut rezonabile și justificate.

La 02 septembrie 2022, prin intermediul oficiului poștal, Valentina Caicî a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel, hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie admisă integral.

În motivarea recursului recurenta a indicat că, instanțele de judecată ierarhic inferioare, prin interpretarea eronată a actelor legislative care reglementează criteriile pentru stabilirea mărimii compensației pentru repararea prejudiciului moral, nu au luat în considerație faptul că în consecință, acțiunile intimatului, i-a încălcat drepturile precum și i-a cauzat suferințe morale semnificative.

A menționat că, a suferit grav în urma acțiunilor arbitrare ale organelor de urmărire penală și ale procuraturii, care de la bun început au apreciat neobiectiv probele și circumstanțele cauzei, cauzând daune de imagine legate de soarta incertă și perspectiva reală ca recurentei să fie pedepsită ilegal.

La 12 septembrie 2022, prin intermediul oficiului poștal, Procuratura Generală a RM, reprezentată de Procuratura UTA Găgăuzia a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel, casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie respinsă integral.

În motivarea recursului a invocat că, decizia instanței de apel este neîntemeiată, deoarece pretențiile reclamantei nu se încadrează în prevederile Legii 1545, or, acțiunile procurorului au fost efectuate în strictă conformitate cu prevederile legale și au fost îndreptate pentru cercetarea sub toate aspectele, completă și obiectivă a tuturor circumstanțelor cauzei penale.

Mai mult ca atât, în cadrul urmăririi penale pe cauza nominalizată nu a fost emis un act procedural prin care să fie stabilite ca fiind ilegale acțiunile organului de urmărire penală și ale procuraturii.

La 21 octombrie 2022, Ministerul Justiției al RM a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel, casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie respinsă integral.

În motivarea recursului recurentul a indicat că, instanța de apel eronat și neîntemeiat a menținut fără modificări hotărârea instanței de fond, în condițiile în care prin prisma Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, rezultă expres că pentru angajarea răspunderii statului pentru prejudiciul cauzat prin erori judiciare și de urmărire penală, sunt necesare unele condiții speciale, și anume existența faptei ilicite, or, nu orice acțiune a organelor de drept și judecătorești atrage răspunderea statului.

A menționat că, este important și necesar să se constate ilegalitatea faptei, și astfel, dacă se demonstrează că fapta este ilegală, dreptul la despăgubire apare indiferent de faptul dacă este vinovată sau nu persoana.

Recurentul a susținut că, la materialele cauzei nu a fost anexat actul procedural definitiv și irevocabil a judecătorului de instrucție sau organului ierarhic superior prin care s-ar stabili ca fiind ilegale acțiunile organului de urmărire penală.

A mai invocat că, din moment ce a fost emisă sentința de achitare a intimetei în comiterea infracțiunii, deja se poate conchide că și această acțiune reprezintă în sine o satisfacție pentru prejudiciul moral pretins că ar fi fost suportat.

Prin notificările din 05 decembrie 2022 Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa participanților la proces copiile recursurilor, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței (f.d. 205).

Prin referința depusă la 16 decembrie 2022, prin intermediul oficiului poștal, Valentina Caicî, reprezentată de avocatul Nicolai Jecov a solicitat considerarea ca fiind inadmisibile cererile de recurs depuse de Ministerul Justiției al RM și Procuratura Generală a RM.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se

declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Din materialele dosarului rezultă că, Curtea de Apel Comrat a expediat în adresa participanților la proces, prin intermediul oficiului poștal, copia deciziei contestate la 01 august 2022 (f.d. 164), fiind recepționată de Valentina Caicî, la data de 04 august 2022, Ministerul Justiției al RM la data de 04 august 2022 și Procuratura UTA Găgăuzia la data de 03 august 2022, fapt confirmat prin avizele de recepție anexate la materialele dosarului.

Astfel, recursurile declarate la 02 septembrie 2022 de către Valentina Caicî și la 12 septembrie 2022 de către Procuratura Generală a RM, reprezentată de Procuratura UTA Găgăuzia, sunt în termen.

Examinând temeiurile recursurilor în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursurile sunt inadmisibile din următoarele motive.

În conformitate cu art. 432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
- d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;
- e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
- f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile declarate de către Valentina Caicî și Procuratura Generală a RM, reprezentată de Procuratura UTA Găgăuzia, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Prin urmare, argumentele invocate în recursuri nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat asupra deciziilor instanțelor de apel are caracter nedevolutiv și controlul judiciar se circumscrie doar asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se în exclusivitate doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează și faptul că, procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție relevă că, conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Rebai și alții contra Franței, 25 februarie 1995), pe când în recursurile declarate de către Valentina Caicî și Procuratura Generală a RM, reprezentată de Procuratura UTA Găgăuzia, asemenea aspecte nu se regăsesc.

În privința recursului declarat de Ministerul Justiției al RM, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că aceasta urmează a fi declarat inadmisibil, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit. Conform prevederilor art. 433 lit. b) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul este depus cu omiterea termenului de declarare prevăzut la art. 434.

În conformitate cu art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului.

Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 Cod de procedură civilă și nu conține nicio referire cu privire la fondul recursului.

Din materialele dosarului rezultă că hotărârea Judecătorei Comrat, sediul Central a fost pronunțată la 20 decembrie 2021.

Prin decizia din 01 iunie 2022 a Curții de Apel Comrat, s-au respins apelurile declarate de către Valentina Caicî, reprezentată de avocatul Nicolai Jecov, Ministerului Justiției și Procuraturii Generale a RM, reprezentată de Procuratura UTA Găgăuzia și s-a menținut hotărârea din 20 decembrie 2021 a Judecătorei Comrat, sediul Central.

Copia deciziei integrale a Curții de Apel Comrat din 01 iunie 2022 a fost expedită la adresa poștală a recurentului Ministerului Justiției al RM, la data de 01 august 2022 și a fost recepționată de ultimul la data de 04 august 2022, fapt ce se confirmă prin avizul de recepție anexat la materialele cauzei (f.d. 167).

În corespundere cu art. 389 alin. (4) din Codul de procedură civilă, care prevede că decizia integrală se întocmește în termen de 45 de zile lucrătoare de la pronunțarea dispozitivului deciziei și se publică pe pagina web a instanței judecătorești, Colegiul constată că la 01 august 2022 decizia din 01 iunie 2022 a fost publicată și pe pagina web a Curții de Apel Comrat.

Totodată, prin prisma prevederilor art. 100 alin. (1) coroborat cu art. 389 alin. (4) din Codul de procedură civilă, rezultă că comunicarea eficientă a hotărârii judecătorești poate fi efectuată prin alte mijloace care să asigure transmiterea textului cuprins în act, inclusiv prin publicarea acestuia pe pagina web a instanței judecătorești.

Sub acest aspect, Colegiul constată că nu există dubii cu privire la veridicitatea informației prezentate mai sus, anume că decizia din 01 iunie 2022 a Curții de Apel Comrat prin intermediul oficiului poștal a fost expedită la 01 august 2022, recurentului Ministerului Justiției al RM cât și a fost publicată pe portalul unic al instanțelor de judecată la data de la 01 august 2022.

Cu toate acestea, Ministerul Justiției al RM, a declarat recursul împotriva deciziei din 01 iunie 2022 a Curții de Apel Comrat, la 21 octombrie 2022, în afara termenului legal prevăzut de art. 434 din Codul de procedură civilă, ceea ce condiționează declararea recursului ca inadmisibil.

Având în vedere cele menționate supra, Colegiul constată că termenul de două luni de declarare a recursului a început să curgă la data de 05 august 2022, ziua imediat următoare datei comunicării deciziei instanței de apel și a expirat la data de 05 octombrie 2022, recursul fiind depus la 21 octombrie 2022, fără o argumentare probată a depășirii termenului.

Exigențele cuprinse în art. 434 alin. (2) din Codul de procedură civilă, prevăd că omiterea intervalului sus-menționat chiar și cu o singură zi nu poate constitui o excepție de la regula generală, specificând clar că este un termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Suplimentar la cele expuse, având în vedere probele din dosar, instanța de recurs subliniază că instanța de apel a comunicat în mod eficient decizia contestată, iar lipsa unor acțiuni concrete de a afla derularea dosarului din momentul pronunțării dispozitivului deciziei instanței de apel până la momentul depunerii cererii de recurs demonstrează că Ministerul Justiției al RM nu a depus suficientă diligență într-un timp rezonabil pentru a afla motivele respingerii apelului său (cauza Karakutsya versus Ucraina, 16 februarie 2017, parag. 60, 61).

În acest context, se va reitiera că, indiferent de temeiurile invocate de către părți sau participanții la proces, în cazul în care există dovada comunicării hotărârii/deciziei integrale, recursul declarat după expirarea termenului de două luni se consideră inadmisibil, ca fiind depus cu omiterea termenului prevăzut la art. 434 din Codul de procedură civilă.

Circumstanțele constatate supra denotă că Ministerul Justiției al RM, urma să depună diligența necesară și să se intereseze la ce etapă de examinare se află prezentul litigiu.

Respectiv, Colegiul consideră că nerespectarea termenului de declarare a recursului se datorează în exclusivitate inacțiunii Ministerului Justiției al RM. În acest context, Colegiul menționează că în conformitate cu art. 56 alin. (3) din Codul de procedură civilă, părțile sunt obligate să se folosească cu bună-credință de drepturile lor procedurale. În cazul abuzului de aceste drepturi sau al nerespectării obligațiilor procedurale, se aplică sancțiunile prevăzute de legislația procedurală civilă.

În conformitate cu art. 61 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile sunt obligate să se folosească cu bună-credință de drepturile lor procedurale. Instanța judecătorească pune capăt oricărui abuz de aceste drepturi dacă prin abuz se urmărește tergiversarea procesului sau inducerea sa în eroare. Folosirea cu buna-credință a drepturilor procedurale, prezumă că partea este obligată la interval rezonabil de timp să manifeste diligență și să respecte termenele prevăzute de lege.

Colegiul menționează că, Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa constantă a reiterat că ține de obligația părților de a lua măsurile necesare privind protejarea drepturilor sale de acces la instanță (cauza Van Harn vs. Germania din 11 septembrie 2007), la caz contestarea la timp a actului judecătoresc. Astfel, Ministerul Justiției al RM, urma să se intereseze la intervale rezonabile de timp despre derularea procesului în cauză.

Prin urmare, cererea de recurs împotriva deciziei din 01 iunie 2022 a Curții de Apel Comrat, depusă de Ministerul Justiției al RM la 21 octombrie 2022, nu se încadrează în termenul de 2 luni prevăzut de lege, care este un termen de decădere și nu poate fi restabilit, ceea ce constituie temei, în conformitate cu art. 433 lit. b) din Codul de procedură civilă, de a considera recursul inadmisibil.

Colegiul reține că o astfel de soluție este compatibilă cu respectarea prevederilor Convenției Europene a Drepturilor Omului, având în vedere că prelungirea nejustificată a termenului pentru exercitarea recursului ar împiedica rămânerea irevocabilă, ca urmare a expirării termenului de atac, a hotărârii judecătorești emise și ar leza, în acest mod, principiul securității raporturilor juridice.

În susținerea opiniei enunțate, Colegiul reține și hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului în cauza Ponomaryov vs Ucraina din 3 aprilie 2008, unde se notează că deși în prezenta cauză nu era vorba despre desființarea unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile în urma admiterii unei căi extraordinare de atac în lumina unor circumstanțe nou descoperite, ci de redeschiderea unui proces prin repunerea în termenul de introducere a unei căi ordinare de atac, totuși reînnoirea acestui termen pentru motive neconvingătoare, reprezintă o soluție care ar putea înfrânge principiul securității raporturilor juridice într-un mod similar cu o cale extraordinară de atac.

Astfel, din considerentele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursurile declarate de către Valentina Caicî, Procuratura Generală a RM, reprezentată de Procuratura UTA Găgăuzia și Ministerul Justiției al Republicii Moldova, ca inadmisibile.

În conformitate cu art. 431 alin. (2), 433 lit. a) și 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Recursurile declarate de către Valentina Caicî, Procuratura Generală a Republicii Moldova, reprezentată de Procuratura UTA Găgăuzia și Ministerul Justiției al Republicii Moldova, se consideră inadmisibile.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Dumitru Mardari

judecătorii

Victor Burduh

Mariana Pitic